ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԳՈՒԱՆ ՓԱՐԱ

ԳՈՒԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ ԹԷՂԹԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'սարագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԹՂԹԱՏՆՕՐԵՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 ոսկի. 6 ամիս 3½ Յատ. 2, 4. Թուրսոյհարեաք 3 ոսկի 36 գրշ. Արտասահման 40 Ֆրանկ. 20, 3 Յատ. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսֆոր Լոքալէն։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 450 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՈՒՐԲԱԹ, 1898 ԱՊՐԻԼ 17/29 | 8 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1315· | 17 ՆԻՍԱՆ 1314 | Բ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 450

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՆՈՐ «ԱԼԱՊԱՄԱ»ՆԵՐԸ

Ա.

Սպանիոյ եւ Միացեալ Նահանգներուն պատերազմը բացառապէս կարեւոր հանդիսացնող պարագայ մ'ալ սա է որ 1856 ի Բարիզի ծայտարարութիւնը չստորագրող երկու Տէրութիւններ են պատերազմողները, որք օրինապէս աւելի կամ նուազ վերծ կ'համարուին առեւտրական նաւերուն ապահովութիւնն յարգելու պարտականութենէն։ Այն ծայտարարութենէ առաջ, պատերազմիկներէն մին միւսին վաճառականութիւնը թալան բնկլինլ ընելու արտօնութիւնը կ'վայելէր։ Ծայտարարութիւնը կրճատեց այն արտօնութիւն, հաստատելով սա երեք սկզբունքները թէ (Ա.) Թշնամիին ապրանքն, որ չէզոք Տէրութեան մը դրօշին ներքեւ կ'փոխադրուի, ազատ է գրաւումէ, բաւ է որ պատերազմի առեն արգիլուած նիւթերէն չըլլայ։ (Բ.) Չէզոք Տէրութեանց հպատակներուն պատկանող ապրանքն, որ Թշնամի Տէրութեան դրօշին տակ կ'փոխադրուի, ազատ է գրաւումէ, բաւ է որ պատերազմի առեն արգիլուած նիւթ չըլլայ։ (Գ.) Մոկերի մը պայմանի, որպես զի վաճառական ըլլայ և օտար Տէրութեանց համար պարտաւորիչ, պէտք է իրական ըլլայ,— այսինքն՝ պաշարող Տէրութեան մարտանաւերէն կազմէ ա՛նքան զօրութեամբ ի գործ դրուած որ և ո՛չ մէկ Տէրութեան նաւ մը կարենայ պաշարման գծէն անցնիլ, որով ամանք անցնելով և այլք չանցնելով՝ անհաւասարութեան վիճակ մը յառաջ չգայ միջազգային վաճառականութեան համար։

Թէեւ այս սկզբունքն հռչակելովՏէրութիւնք պատերազմի ժամանակ առեւտրական ազատութեան մեծ ծառայութիւն մատուցին, բայց միջազգային օրէնսդիրութեանիրոֆեսորներուն առատ դրամագլուխ մը հայթայթած էրան՝ չատ մը նորին խնդիրներ ուկնճիռներ յուզելու։ Օրինակի համար, «Պատերազմի առեն արգիլուած նիւթ» ըսելով ի՛նչ պէտք է իմանալ։ Հարկաւ, զէնք, վառօդ, փամփուշտ, իսկապէս զինուորական արգիլուած նիւթեր են։ Հապա անոնց բազադրիչ այլ և այլ մասնիրն։ Եթէ զէնք առնիլ ներելի չէ, երկաթն որով կ'չինուի զէնքը՝ փոխադրելիո՞ւ։ Եթէ Թնդանօթի կամ հրացանի վառօդը ներելի չէ, անոր քիմիական տարրերքը։ Հապա հանքածո՞ւքներ որով ո՛չ մէկ մարտանաւ կրնայ քալել։—Երբ այս և այսպիսի կէտերու վրայ նոյն իսկ դաշնագիրը Տէրութիւնք կատարելապէս համաձայն չեն մէջերնին, ո՛ր կ'ընան ոչ-դաշնագիր Տէրութիւններն, ինչպես Մ. Նահանգներն եւ Սպանիա։

Ուրիշ ոչ նուազ չհակիկան խնդիրներ կ'գտնուին չէզոքութեան սկզբունքին չուրջ։ Մ'ը կ'վերլանայ չէզոքութիւնը։ Չէզոք Տէրութիւնք պատերազմիկ կողմերուն ի՛նչ տեսակ նիւթեր տալով կ'դադրին չէզոք ըլլալէ։ Եթէ չէզոքութեան դէմ մեզանչեն, ո՛ր Առեանը պիտի որոչէ միառուած պատերազմիկ կողմին միառնէրն, եւ ի՛նչ պատիժ պիտի տրուի թերացող Տէրութեան։ Ասոնցմէ չէզոքութեան դէմ չի՛ մեզանչեր մարտանաւեր ծախելով Սպանիոյ։ Ամերիկա օրինական կամ գինուորական ի՛նչ գործողութիւն կրնայ ընել ի թեհլուքէն Ասարիայ ընթացքին, որոյ կայարնալ մեծ քանակ նուէրով մը կ'մանակցի Սպանիոյ ազգային հանգանակութեան՝ նաւատորմին գօրացման համար։ կամ Ֆրանսացիք, նոյն հանգանակութեան մասնակցելով, չեզոքութիւնն յարգած կ'ըլլա՞ն։

Միջազգային օրէնքի այս խընդիրներն էին որ Հիւսիսի և Հարաւի պատերազմին ժամանակ «Ալապամայի խնդիրն յարուցին Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց միջեւ։ Կերեւի թէ այս անգամ Ալապամայի չէ թէ մէկ այլ քանի մը խնդիրներ պիտի ունենանք, քանի որ Եւրոպեան Տէրութիւն մը ուղղակի պատերազմիկ է արդէն։ Ալապամա նոյն ժամանակի ոճով սրընթաց չոգենաւ մ'էր, զոր Հարաւայինք ուրիշի մը անունով չինել տուին անգլ. ի՛ն լաւ գործարաններէն միոյն մէջ, եւ լիանալուն պէս, յանդուգն վերաձելով, եւ իբրեւ օրինաւոր ծովահէն՝ պաշտօնաթղթեր տալով անոր հրամանատրին, յանկացուցին Հիւսիսայիններուն վաճառականութիւնը փճացնելու ծովի վրայ, եւ մինչեւ իսկ ծովեզերքի վրայ, ուր որ կրնային գարնել տալ։

Հիւսիսայինք հասկցած էին թէ որի՛ հաշուոյն կ'չինուէր «Ալապամա»։ Դիտողութիւն ըրին Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատան։ Բայց կամ գիտողութեան ուշ ձեացած ըլլալուն, կամ չոգենաւին որի՛ հաշուոյն չինուիլն որոշ չըլլալուն, Բրիտանեան գառավարութիւնն, որ Հարաւայիններուն համակիր էր, շատ ուշ միջամտեց, երբ չէզոք դրօշով մը արդէն բայուած հեռացած էր Ալապամա։ Բայց հապիւ թէ բրիտանեան ծովեզերքէն հեռացած էր, Ալապամայի հրամատարն իր զինուորական համազգեստն հագաւ, իրեն իբրեւ յաժանօթակի հրամատար լիազօր իշխանութիւնն առաւ պաշտօնագիրը կարդաց բարձրաձայն, և անմիջապէս եռեւէն ինկաւ Հիւսիսի չոգենաւերուն, ո՛ր նաւահանգստի մէջ որ կային յԱնթրոպա, կամ Խազանեան և կամ Ատլանտեան Ովկիանոսներուն մէջ։

«Ալապամա», յանդուգն նաւապետի մը ձեռքին տակ, շատ չանցած ահ ու սարսափ ձգեց ամէն կողմ։ Ամերիկեան լրագիրք, թէ Հարաւի թէ Հիւսիսի, լի էին անոր սրընթացութիւններուն նկարագրութեամբ։ Հարաւայինք նոյն իսկ իրենց տազաններուն կ'սովրեցնէին պաշտել Ալապամայի եւ անոր նաւապետին անունը, (զոր այս պահուս չենք յիշեր)։ Կատարեալ Եանքի մ'էր ան, կռուասէր, խիզախ, վհատիլ չգիտցող, աւելորդ խղճահարութիւններէ զերծ։ որոշ նպատակին կ'գիմէը չիտակ։ Իր թնդանօթներուն մէյ մէկ անուն տուած էր։ Հիւսիսայինց համար հեգնական, արգահատական, և իր մարդոց համար քաջալերական։ Ղի նաեւ մտացի, զուարթամիտ մարդ էր։ Հիւսիսայինք չատ մարտանաւեր հանեցին անոր ետեւէն, բայց չկրցին բռնել, զի Ալապամա ժամանակին ամերիկեան նաւերուն ճ'ն սրընթացն էր։ Երբ աչքը կարեր, Ալապամա չէր վարաներ կռուելու, եւ որովհետեւ թնդանօթի նշանառութեան կողմէ ալ համբաւաւոր էր, պետական ոչ սակաւ նաւեր հարուածեց։

Հիւսիսայինք հասկցան որ գլուխ պիտի չկրնան ելնել այս միակ ծովահէնին դէմ, ուստի իրենք ալ նոյն ոճով ու քիչ մը աւելի սրընթացք չոգենաւ մը չինեցին, «Քէրսարճը»։ (Ալապամա նահանգի մը անունն է։ Քէրսարճ ամերիկեան—հնդիկ բառ մ'է, որ Մեծութիւն կամ Բարձրութիւն կ'նշանակէ։) Քէրսարճ սկսաւ հալածել զԱլապամա։ Սամիւէլ Քասա-

սափէր, և ուրիշ տեղեր կ'երթար դարնել ամերիկեան նաւեր զոր կը քաչէր կ'տաներ Հարաւի նաւահանգիստները, կամ կ'չ սիլահեր կ'ընկղմէր։ Մինչ Քէրսարճ Ատլանտեանի մէջ կ'փնտռէր Ալապաման, հեռագիրն օրին մէկը լուր կ'բերէր թէ՝ սա չինական ծովէն Ամերիկայի Ատլանտեան նաւահանգիստներն եկող չոգենաւերուն ճամբուն վրայ սպասեր և յանկարծակիի բերեր է զանոնք։

Վերջապէս, երկու տարի կամ աւելի ծովերուն վրայ ապահովակութիւն ընելէ ետքն, Ալապամա ծռաձև առնելու համար օր մը եկաւ Շերպուռի ֆրանսական նաւահանգիստը մտաւ։ Քէրսարճ որ միչա հետամուտ էր, եւ որ այս անգամ ճիչա լաւ առած էր, հետեւեալ օրն եկաւ անկուեցաւ, նաւահանգստին բացէն իր դիրքը պարզած ի մ'ըտ հրաւիրելով Ալապաման։ Ա՛լ անկարելի էր խուսափիլ։ Պատիւն ալ, անձին պաշտպանութիւնն ալ, կ'պահանջէին կռուիլ։ (*)

«ԳԹՈՒԹԵԱՆ ՄԱՀԻՃՆԵՐԸ»

Թ՚ոլ Տէյլ Նիւզ և Սթանտըրտ իրենց անցեալ ուրբաթ օրուան (Ապր. 22) Թուով կ'ծանուցանեն թէ ի լիշատակ մեծանուն իրաւագէտ երեսփոխան Սըր Ֆրանք Լօքուտի, երկուց կաւսակցութեանց երեւելիք հանգանակութիւն մը բացած են անոր անունն անմահացնելու, եւ որոշած են հանգուցելոյն իւզաներկ պատկերը գծել տալով դնել Ազգային Պատկերաց Թանգարանին մէջ, արոյրի վրայ արձանագրութիւնմը վեռնելով Ուէսթմինսթըրի Խորհրդարանին եկեղեցւոյն մէջ, ուրիշ յիշատակարան մ'ալ անոր պատկանած Եօրքի եկեղեցին մէջ, եւ գլխաւորաբար, «Գթութեան մահիճ» մը հիմնելով ազգ. Ժողովրդեան համար։ Ծրագրին կ'ըսուի թէ Լոնտոնի մեծ Հիւանդանոցին մէջ, վրան արձանագրելով Սըր Ֆրանք Լօքուտի անունն, եւ այլն։ Կ'կարծուի թէ Ազգային Պատկերաց Թանգարանին մէջ, արոյրի վրայ արձանագրելու համար, ծախքը 1000 ոսկի պիտի հասնի։ Ինչ որ կ'վերաբերի Գթութեան Մահիճներուն, կ'կարծուի թէ 10,000 ոսկի պարագ չպիտի ունենան։ Ի՛նչ պաշտօն որ տառնէնէ, հոգւով մարմնով կ'աչխատի։ (*)

Իմիջ Գ. ՅՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ

(*).—Այս յօդուածին մնացեալ մասը վաղուան Թուով։

կապուտակ աչքեր, սպիտակ երկայն մօրուք։ Քալուածքը սիգաճեմ, թէպէտ վաթսունի հրուանդանը չատանց անցուցած է։ Ընտանեկան վիշտերը դիմագը վրայ հետքեր թողած են, բայց դեռ կ'աչխատի։ կ'աչխատի ցերեկը դառ տալով, միտքեր մշակելով, գիշերն ալ խմբագրականներ գրելով, վեպեր թարգմանելով, յօդուածներ կարդալով։ Իրեն կարողութիւն կ'մաղթենք։

Հ. Մ.— Տարէր հասակ, բարեձեւ. Թաւերկայն ընչացք եւ մօրուք՝ ագռաւի փետուրի պէս սեւ։ Բոցավառ սեւ աչքեր որ մարդուս ներսիդին կը թափանցեն։ Ասուածքին մէջ ունի միչա հեգնական ձեւ մը՝ բայց ո՛չ կծու։ Ըսածդ միչա մտիկ կ'ընէ համոզուած ձեւով, եւ դուն ալ կ'սկսիս անոր համոզուելուն համոզուած. Գրչի մէկ հարուածով յօդուածդ կ'թափատիրոջ դրութիւնն է ménager le choux et la chèvre։ Անանկ որ գ'քալէ որ կարծես թէ միչա գինքը կ'հալածեն։

Ս. Գ.—Նիհար, վարտ, կարճ, կարծես թէ սովի ժամանակ չինուած էր։ Քալած ատեն միչա գեռին կ'նայի, չենք գիտեր թէ համեստութեան համա՞ր է, թէ ո՛չ բան մը կորուսած է եւ չի կրնար գտնելի՞նք որշափ կարճ է. գործածած բառերն ալ այնչափ երկայն են, խօսած ատեն անոնց անուրիչ ձայն մը կ'հնչէ, որ ես կ'յուսամ թէ եթէ մէկը ղէմամբ երթայ բէվոլվերով գինքը ժեռցնելու, և ատիկ մը հետաղուէսի կերպեր առնելով խօսի. «Աոփոած պէյթ պոյ» ըսելով պիտի քաշուի։ Սենեկէն ներս մտնողը ատիպուած է գայն գոնէ վայրկեան մը ալքով փնտռել, այնչափ կորսուած կ'երեւի Առաջնորդարանի կենաց հանչերու՞ մէջ, թէ ոչ տեսարկներու հետեւ, չեմ գիտեր։

Մ. Ն.—Երկայն հասակ, նիհար, բարեձեւ, ալեխառն, ցանցառ մօրուք։ Խօսակցութիւնն անուչ, հեգ։ Ինքզինք լաւ խնամելուն՝ տարիքը չի ցուցներ, Քէպէա բաւական հին պէտք է ըլլայ։ Ունի լաւ յաջողութիւն մը. եթէ համբակ գրագէտ մը կամ խակ թարգմանիչ մը տեսնէ, փոխառակ ծաղրելու կ'քալաչէրէ։ Ծագումնած է Փրանս.—հայ. բառարանը. մանրավէպներ ալ կը գրէ օրք ախորժակով կ'կարդացուին. միայն կ'խնդրենք որ ընթերցողները համբերութիւնը չատ չփոթեն հիւանդանոցով չատ կ'զբաղի։ Բարի յաջողութիւն կ'մաղթենք։

Ծ. Բ.— Երկայն հասակ, նիհար, ճերմակ մօրուք եւ պեխ։ Տարիքն առած է, բայց սիրտն երիտասարդ է։ Միչտ կ'խօսի, կ'չարժի, կ'գրէ։ Ատեն մը թէ՛ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս կ'օգնէր ազգային գործերուն, այսօր միայն բարոյապէս կ'օգնէ։

Գ. Գ.—Երկայն հասակ, գիրուկ, կապոյտ աչքեր, գոց խօսակցող պեխեր։ Տարիքը գեռ մեծ չէ, բայց յայտնի է որ վիչտ մը կրած է։ Կինը մեռած ատեն իր սիրտն ալ մէկտեղ սարած է։

Կ. Գ.— Մէյնակ հասակ, գիրուկ, երկայն դէմք եւ լայն ճակատ։ Մօրուք եւ ընչացք գեղեցիկ կ'սանրէ։ Խելացի չատ բան մ'գրած է կ'ըսեն. օր մը հարկաւ պիտի քնէ եթէ ժամանակ ունենայ։ կ'ուզէ բարերարի տուն չհիլ. . . բայց ձրի։ Ջմռանկը, արեւատնոց մը չինած է, օրուն հողն և գիխաւոր պատ ազգին ըլլալուն, Առաջնորդն ալ՝ իր ազգին ներկայացուցիչ՝ օրուան չատ ժամերն հոն կ'անցընէ Ամմա Պօղոսին հետ։

Թ. Թ.—Կարճ հասակ, գիրուկ, սեւ ընչացք։ Ազգային ամէն պաշտօններու մէջ երես ճերմկցուցած է, բայց չատ ալ թչնամի վատած է։ Թչնամի վատածէ է, վատն ալ ամէնուն չատցնելն եւ Թերութիւնն անվեհեր կ'խօսի. եթէ բնոյր ազգին պաշտօնավարողներն իրեն պէս աչխատէին, այսօր ազգը 10,000 ոսկի պարտք չպիտի ունենար։ Ի՛նչ պաշտօն որ ստանձնէ, հոգւով մարմնով կ'աչխատի։ (*)

Իմիջ Գ. ՅՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ

ՌՈՒՍԱՀԱՅՑ ՔՐՈՆԻԿ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻԶԱՆԴԻՈՆԻ»)

Պալոմ Նորվլեն հայ Իւիղէյնն. — Փաղոսթ պղրոցնէրը.— Ո—ոսնորոսթիան Իւդօռո-Լիւնէրը.— Նաւհահրէրօն վճռաստան Խնդիրը. — Հայ գողնիկոռնիւնը կովկասի մէջ. — Կծու պրոպոզիւնէներ։

ԲԱԹՈՒՄ, 4/16 Ապր. 98.

Թղթակցի մը համար չատ տխուր բան կ'ըլլայ երբ մխիթարական ոչինչ կընէնայ գրելու. իսկ երբ կ'տիպտիպ տխուր իրողութիւններ տալ, գիրչն անգամ խոյս կուտայ աչխատելէ. այսպէս է Բաթումի եւ մեր վիճակն այժմ։ Բայց վերջապէս գոհութիւն Աստուծոյ, որ գոնէ այս անգամ եկեղեցական եւ քահանայական խնդրոց համար կրնանք ըսել թէ գործը կարգին է։ ինչպես գրած եմ ձեզ, տեղւոյս եկեղեցւոյն չինութեան համար հանգանակուած կարեւոր գումար մը անկ. գ կղերի մը՝ խաղամոլութեան զոհուած ըլլալով՝ չենք կրնար կ'սենք որ երկար տարիներէ ի վեր. այժմ որ այդ չքացհան հեռացուցած է Բաթումէն, եկեղեցւոյ բահան ալ սկսաւ ժպտիլ և ահա կ'սկսաւ չինութեան՝ հանգանակութեամբ. կասկած չունինք որ ուռնեւոր դասակարգի օժանդակութեամբ քիչ ժամանակէն կ'աւարտի եւ Բաթումցւոյ հոգւոյ խաղաղութիւնն ալ կ'վերադառնայ։ Մեկնեց Տ. Մեսրովպ եւ Մալխասեանց Տ. կարգաւոր հոգւոց հաստատուած են, առաջինն 2000, երկրորդն 1500 բաւղ տարեթոչակով։ ա՛ս այժմ երկու եկեղեցականաց համար ալ համակրանօք կ'խօսուի. երանի թէ հրապարակային գովեստից արժանի գործերով ալ արգարացնէին հասարակաց համակրութիւնը։

*** Դպրոցական խնդիրն ընդհանուր Ռուսահայոց համար կ'մնայ

(*).—Մնացեալը վաղուան Թուով։

մեռեալ վիճակի մէջ։ կառավարութեան արտօնած դրագիրն անբաւական նկատուելով, վարժարանները գոց կ'գտնուին գարդ. քանդունիք եւ հատատանք թէ գոհացուցիչ արտօնութիւններ ձեռք բերելու համար չանքեր կ'ըլլան. բայց ի՞նչ պիտի ըսենք որ անցեալ եւ ապառնի ժամանակներու մէջ հազարաւոր երկտող մանկիկք անբաւ եւ ապէտ կ'մնան. չորս հինգ տարի վերջ պիտի տեսնենք թէ հասակներն առած երիտասարդներ եւ օրիորդներ ո՛չ կարդալ և ոչ ալ գրել գիտեն. լաւ չէ՞ր ըլլար որ ներկայ հարմայեալ ծրագրով վարժարանները բացուէին եւ միւս կողմէն լուրջ միջոցներով չանչին դարձեալ պէտք եղած արտօնութիւնները ձեռք բերելու։ Ա այժմ սերունդ մը կորսնցուցած է կաւ կասիոյ Հայութիւնը. եւ եթէ այսպէս չարունակէ, 30—40 տարի վերջ հայերէն գիտցող լապտերով փնտռելու ենք։ Ուստիեր եւ քիչ չատ կրթուած մարդ մը ազատական գաղտնիները կ'ղրկէ գաւառներն, խակ մեծամասնութիւնը փղոցի ուչկերտ ըրած է ազաքն. ազբալի՛ վիճակ։

*** Օրուան խնդիրներէն մին ալ նաւթահանքերու անգլ. Ընկերութեան մը ծախուելու խնդիրն է. մինչեւ այսօր չատ բան լսուեցաւ. օրինակ. «Մանթաչով 24 միլիոն բռպլի ծախած է, պիտի ծախէ, չէ ծախեր, չպիտի ծախէ, ո՛չ, 16 միլիոնի ծախած է, եւլն.» Նոյն եւ նման զրոյցներ նաեւ միւս գործարանատերց համար։ Վերջապէս կերթով կ'խօսուէր թէ մարիլ Լին փոխանցման գործողութիւնը պիտի կատարուէին. բայց իրողութիւնը չի հասաւեր զոյդ. մինչեւ ցայսօր ոևէ գործարան իր տերը չէ փոխած գեռ. հին վիճակով եւ անփոփոխ կ'չարունակուին. չուրցաբեր թէ անգլ. Ընկերութիւն մը Պաքու, Տփղիս, Բաթում իր ներկայացուցիչներով կ'չրջի ու՞ր քննէ ամիրաներէ է վեր։ Ջմռանկը նաեւ կարեւոր լուր մը զոր ուռւս Թերթեր հրատարակեցին, թէ կառավարութիւնը չպիտի Թոյլատրէ որ օտարհպատակներ գնեն նաեւթահանքերն, եւ մեզ կ'ըսենք, եթէ իրօք կառավարութիւնն հետաքրքիր է ազգային ձեռքն ներքին գաւառներէն. և այս վերջինք աւելի Քչուառ կ'ըլլան քան առաջիններն, որուն պատճառները Թուել աւելորդ է։ Հարցային տեսակէտով գաղթականութիւնը միչտ ալ ծակար եղած է գաղթողներու համար։ Շատ մը ծանօթ դժուարութիւններ եւ Քչուառութիւններէ զատ մարդ չունցած անթափառութիւններ, ալ կ'պատահին ու անպակաս են։ Սեպտ. եւ Հոկտ. երէ՛տաթի կովկերը գաղթող մեր գաղթականներ մինչեւ վերջերս առեւտրի բախտաւոր կ'սեպուէին։ Ի՛նչ ատենք ընդհանրապէս Տրապզոնի եւ չորկոյից ժողովուրդներէն ըլլալով ծախտոտ մչակութեան հետեւողներ եւ պէտք է ըսել Քէ այդ կովկեր գըտնող հին եւ նոր գաղթականք հանգիստ եւ չհաւատ վիճակ մը ունէին։ Սակայն անցեալ տարուց բերքը բնաւ չծախսելուն եւ կէս գինն իսկ չտրժեղուն պատճառաւ, ընդհանուր տարատափ մը տիրած է այդ կողմերս։ Ահա նոր վարուցանի ժամանակն հասած է եւ խնդիրն հին պարագի տակ կ'ներծնն ու նորին ձեռներկելու բնաւ ոյժ չունին։

ԿՊՉԱՍԻԱ ՂԱՒՔԱՀԱՅ

Ա. Ղազարեան Ա. Ղազարեան Ա. Ղազարեան

ՆՈՒՎԵՄԲԵՐՅԱՆ

ՇՈՒՐՋԱՊԱՏ ԳԱՆԳԱՌՈՏ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՍԱՆԱՀԻՆԻ ԳԱՂԱՆԻՔԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ՏԱՇԻՐ, ՏԲՏԻ-ՓՈՂՈՑ 345

ՀԵՌԱԽՈՍ 345

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ՀԱՄԱՐ ԿԱՆՉՎՈՒՄ Է ՆՈՐ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅՏԱՐԱՐՎԱԾ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ

ՎՃԻՌ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ԱՅԳԱՀԱՎՈՅԶ ԽՈՍՔԸ

Մեր թղթակիցը հետևեալ հարցազրոյցը ունեցած է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Հայաստանի դեսպան Ճէյմս Ա. Մաքէյ Քաքսըսի հետ, որ Հայաստանի մասին իր տեսակէտները յայտնած է հետևեալ կերպով.

—Ես ուրախ եմ, որ ինձ հնարաւորութիւն կը տրուի Ամերիկայի ժողովուրդին ներկայացնելու համար իմ տեսակէտները Հայաստանի մասին, որ ինձ համար երկրորդ հայրենիքն է։ Ես ծնած եմ Հայաստանի մէջ, ուր անցուցած եմ իմ մանկութեան տարիները։ Ես ապրած եմ հայ ընտանիքի մը մէջ, որ ինձ սիրեցուց հայ ժողովուրդը։ Ես ուսած եմ հայ դպրոցներու մէջ, ուր ստացած եմ իմ կրթութիւնս։ Ես ունեցած եմ հայ ընկերներ, որոնք ինձ համար մնացած են թանկագին յիշատակներ։ Ես ունեցած եմ հայ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայերէն լեզուն։ Ես ունեցած եմ հայ ծառաներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական սովորութիւնները։ Ես ունեցած եմ հայ բարեկամներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական ազգային բնաւորութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ հարևաններ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական ընտանեկան կեանքը։ Ես ունեցած եմ հայ ծանօթներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական հասարակական կեանքը։ Ես ունեցած եմ հայ գործակիցներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական գործնական կեանքը։ Ես ունեցած եմ հայ ընկերներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական մտածելակերպը։ Ես ունեցած եմ հայ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական գրականութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ծառաներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական արուեստը։ Ես ունեցած եմ հայ բարեկամներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական գիտութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ հարևաններ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական տեխնիկան։ Ես ունեցած եմ հայ ծանօթներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական առևտուրը։ Ես ունեցած եմ հայ գործակիցներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական արդիւնաբերութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ընկերներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական գիւղատնտեսութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական անասնաբուծութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ծառաներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական այգեգործութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ բարեկամներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական մեղուաբուծութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ հարևաններ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական ձկնորսութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ծանօթներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական որսորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ գործակիցներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական հանքագործութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ընկերներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական նաւագնացութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական օդագնացութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ծառաներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական տիեզերագնացութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ բարեկամներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջմոլորակային ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ հարևաններ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջաստղային ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ծանօթներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջգալակտիկական ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ գործակիցներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջտիեզերական ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ընկերներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջանկեալ ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ուսուցիչներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջանկեալ ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ծառաներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջանկեալ ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ բարեկամներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջանկեալ ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ հարևաններ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջանկեալ ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ ծանօթներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջանկեալ ճանապարհորդութիւնը։ Ես ունեցած եմ հայ գործակիցներ, որոնք ինձ սորվեցուցած են հայկական միջանկեալ